

Vantaan kilpailukykykyselytutkimuksen raportti / TK

VD/7069/14.00.01/2025

TK/TT/EJ

Vantaan kaupunki on teettänyt kilpailukykykyselytutkimuksen, jonka tavoitteena on tuottaa ajankohtaista ja vertailukelpoista tietoa kaupungin alueellisesta ja kansallisesta kilpailukykyvyydestä sekä tunnistaa sen vahvuudet ja kehittämistarpeet. Selvitys toteutettiin Deloitte Oy:n toimesta elo–lokakuussa 2025, ja se perustuu laajaan tausta-aineistoon, asiantuntijahaastatteluihin ja kaupungin johdon työpajatyöskentelyyn. Selvitys tarjoaa kaupungin virka- ja poliittiselle johdolle tietopohjaa strategisen johtamisen tueksi ja sisältää toimenpidesuosituksia siitä, miten Vantaa voi vahvistaa vetovoimaansa, pitovoimaansa ja taloudellista kestävyttään muuttuvassa toimintaympäristössä.

Selvityksen perusteella Vantaan kilpailukyky rakentuu useista toisiinsa kytkeytyvistä tekijöistä, jotka vaikuttavat kaupungin houkuttelevuuteen asukkaiden, yritysten, vierailijoiden ja sijoittajien näkökulmasta. Selvityksessä erityisesti korostuvat kaupungin veto- ja pitovoima, asukaskokemus, demografiset muutokset, koulutuksen ja kotouttamisen kysymykset sekä taloudellinen tilanne. Vantaan menestys edellyttää kokonaisvaltaista ja johdonmukaista strategiaa, jossa asukaskokemuksen kehittäminen, koulutuksen vahvistaminen, työllisyyden edistäminen ja yritysmäinen toimintaympäristö muodostavat strategisen perustan. Kaupunki on merkittävien muutosten äärellä, ja onnistuminen edellyttää yhteistä tahtotilaa sekä rohkeutta toteuttaa tarvittavat uudistukset pitkäjänteisesti ja yhteistyöhön nojaten.

Kilpailukykytutkimuksen nykytila ja keskeiset haasteet

Selvityksen mukaan Vantaa on onnistunut luomaan elinvoimaan positiivista kierrettä. Kaupungin vahvuuksia ovat nuori ja kasvava väestörakenne, erinomainen sijainti, toimivat kulkuyhteydet sekä kohtuuhintainen asuminen. Kaupungissa on laaja potentiaalinen tonttivaranto, erityisesti lentokentän ympäristössä, mikä tarjoaa mahdollisuuksia yritystoiminnan ja asuinalueiden kehittämiseen. Vantaan nuori ja kasvava väestö on potentiaalinen voimavara, joka voi toimia tulevaisuuden työvoimana ja osaamisen lähteenä, kunhan kotouttaminen, koulutus ja työllistäminen onnistuvat ja niihin investoidaan. Kohtuuhintainen asuminen ja laadukkaat varhaiskasvatus- ja koulutuspalvelut tukevat kaupungin vetovoimaa. Poliittinen vakaus ja selkeät ohjausmekanismit luovat ennustettavuutta päätöksenteolle.

Samanaikaisesti Vantaa kohtaa merkittäviä haasteita. Kaupungin taloudellinen tilanne on haasteellinen: verotulojen kertymä on viime vuosina vähentynyt samalla, kun velkaantuminen on kasvanut. Veropohjan kaventuminen rajoittaa kaupungin kykyä ylläpitää ja kehittää palveluita. Vantaan työttömyysaste on myös korkea. Heinäkuussa 2025 työttömyysaste oli 14,6 %, kun vuotta aiemmin vastaava luku oli 13,3 %. Erityisesti pitkäaikaistyöttömyys ja nuorisotyöttömyys ovat kasvussa. Työttömyys painottuu matalammin koulutettuihin ja vieraskielisiin, mikä korostaa kotouttamisen ja osaamisen kehittämisen tarvetta. Elokuun 2025 luvut osoittavat, että Vantaalla 36,0 % työttömistä ei ollut suorittanut perusasteen jälkeistä tutkintoa, 41,8 % oli suorittanut toisen asteen koulutuksen ja 22,2 % korkea-asteen tutkinnon.

Vantaan työpaikkarakenne heijastaa kaupungin asemaa logistiikan, kaupan ja teollisuuden solmukohtana. Vuoden 2023 lopussa kaupungissa oli yhteensä 127 410 työpaikkaa. Suurin osa vantaalaisesta työvoimasta sijoittuu matalan koulutustason työmarkkinoille. Vaikka kaupungissa on runsaasti työpaikkoja, vain 43 % niistä oli vantaalaisten työssäkäyvien hallussa ja 57 % Vantaalla

työskentelevistä pendelöi muista kunnista. Vantaalaisten (asukkaiden) pendelöintiaste muualle töihin on keskimäärin 54 %; korkeasti koulutettujen keskuudessa 65 % ja matalasti koulutettujen keskuudessa 46 %. Selvityksen mukaan matalasti koulutetut todennäköisemmin työllistyvät kotikuntaansa. Mahdollistamalla ja luomalla matalamman koulutustason työpaikkoja Vantaalle on todennäköisempää työllistää vantaalaisia.

Selvityksen mukaan Vantaalla on käynnissä merkittävä demografinen muutos: vieraskielisten osuus väestöstä on 29 %, ja erityisesti nuoret ikäluokat muodostuvat yhä suuremmassa määrin maahanmuuttajaperheistä. Tämä asettaa erityisiä vaatimuksia kotouttamiselle, koulutukselle ja palvelujärjestelmälle. Kotouttamisen onnistuminen vaikuttaa suoraan kaupungin tulevaan osaamispohjaan ja työvoiman saatavuuteen. Varhainen tuki on osoittautunut vaikuttavaksi, ja Vantaan oppimistulokset ovat suhteellisesti hyvät. NEET-nuorten osuus (18–24-vuotiaat koulutuksen ja työn ulkopuolella) on Vantaalla korkeampi kuin muissa vertailukaupungeissa (17,3 % vuonna 2023). Syrjäytymisriski koskettaa sekä Suomessa että ulkomailla syntyneitä nuoria, mikä heijastaa laajempia haasteita Vantaan nuorten työmarkkina- ja koulutusasemassa.

Kaupungin haasteina ovat myös yritysten elinvoiman heikkeneminen, yritystonttien kysynnän ja tarjonnan heikko kohtaanto, sekä kaupunkiorganisaation siilomainen rakenne. Edellä kuvattujen haasteiden ratkaiseminen on keskeistä, jotta kaupunki voi hyödyntää potentiaalinsa täysimääräisesti suhteessa muihin suuriin kaupunkeihin.

Kehittämisteemat ja toimenpidesuosituksat

Selvityksen mukaan kilpailukyvyyn vahvistaminen edellyttää kokonaisvaltaista lähestymistapaa, jossa panostetaan kaupunkikokemuksen ja brändin vahvistamiseen, koulutustason nostamiseen, kotouttamiseen, työpaikkojen luontiin ja työkyvyn ylläpitoon sekä yritysten toimintaedellytysten parantamiseen.

Näiden teemojen onnistunut edistäminen edellyttää kaupunkiorganisaation vahvoja sisäisiä mahdollistajia, kuten strategisiin tavoitteisiin ja mittareihin perustuvaa johtamisjärjestelmää, asiakasymmärryksen hyödyntämistä, ketteriä toimintamalleja, systemaattisia vetovoimapanostuksia sekä toimivaa verkostoyhteistyötä sidosryhmien kanssa.

Kaupunkikokemuksen kehittäminen muodostaa Vantaan vetovoiman ja asukkaiden viihtyvyyden keskeisen perustan. Turvallisten ja houkuttelevien asuinalueiden luominen sekä monikulttuuristen tapahtumien ja kohtaamispaikkojen lisääminen vahvistaa kaupungin vetovoimaa ja yhteisöllisyyttä. Julkisen työpaikkaliikenteen parantaminen vahvistavat samalla kaupunkikokemusta, yritysten elinvoimaa ja työllisyyttä. Keskustojen elinvoimaisuuden tukeminen esimerkiksi kahviloiden, tapahtumien ja liikuntapaikkojen avulla luo viihtyisän kaupunkiympäristön, joka houkuttelee sekä asukkaita että yrityksiä, ja samalla luo yritysten elinvoimaa.

Yritysten elinvoiman vahvistaminen edellyttää kaupungilta yritysysteistyön aktiivista kehittämistä, joustavaa toimitilatarjontaa, uudelleen arvioituja ja päivitettyjä kaavoitusperiaatteita sekä kokonaisvaltaista, tarvelähtöistä yrityspalvelumallia. Näillä toimenpiteillä tuetaan yritysten kasvua ja työllistämistä, mahdollistetaan matalan koulutustason työpaikkojen synty sekä luodaan houkuttelevia asuinalueita työssäkäyvälle väestölle. Myynnin ja markkinoinnin vahvistaminen tukee uusien yritysten houkuttelua samalla, kun se auttaa sitouttamaan ja tukemaan jo alueella toimivia yrityksiä. Monipuolisen ja tarpeisiin vastaavan yritystonttitarjonnan kehittäminen on ratkaisevaa uusien toimijoiden houkuttelemiseksi Vantaalle. Yritysten elinvoiman vahvistaminen ei ole vain elinkeinoelämän kysymys, vaan sillä on suora yhteys työllisyyteen. Uusien yritysten syntyminen ja

olemassa olevien kasvun tukeminen voivat lisätä työpaikkoja vantaalaisille, mikä puolestaan vahvistaa kaupungin veropohjaa ja vähentää työttömyyden aiheuttamia kustannuksia.

Nuorten ja työikäisten koulutustason nostaminen sekä syrjäytymisen ehkäisy varhaisessa vaiheessa ovat keskeisiä toimia tulevaisuuden työvoiman turvaamiseksi. Investoinnit oppimispolun kriittisiin kohtiin (ml. lukutaito, peruskoulun loppu, lukio) ovat keskeisiä. Erityistä huomiota tulisi kiinnittää NEET-nuorten asemaan ja koulutuksen mielekkyyden vahvistamiseen. Selvityksen mukaan tarveperusteinen rahoitus tukee oppimisen erityistarpeita, ja varhainen tuki on jo osoittautunut vaikuttavaksi oppimistuloksissa. Lisäksi tavoitteelliset harrastusmahdollisuudet tukevat nuorten kasvua, luovat onnistumisen kokemuksia ja ehkäisevät syrjäytymistä. Toimenpiteiden onnistuminen edellyttää tiivistä yhteistyötä oppilaitosten, yritysten ja hyvinvointialueen kanssa, sekä koulutuspalveluiden kehittämistä vastaamaan työmarkkinoiden muuttuviin tarpeisiin.

Vantaan suuren vieraskielisten määrän vuoksi maahanmuuttajien kotouttaminen on erityisen tärkeää. Selvityksessä tunnistetaan tarve rakentaa kokonaisvaltainen vastaanottomalli, jossa maahanmuuttajaperheiden tilanne otetaan kokonaisuutena huomioon. Kotoutumisen onnistuminen vaikuttaa suoraan kaupungin osaamispohjaan ja työvoiman saatavuuteen. Painopisteinä on tärkeää olla perheiden varhainen tuki, kielitaidon kehittäminen ja koulutuspolkujen sujuvoittaminen. Kielitaidon kehittämiseen ja kotoutumispalveluihin olisi tärkeää kohdistaa resursseja, jotta nuoret maahanmuuttajataustaiset saadaan sujuvasti koulutuspoluille ja työmarkkinoille, ja ehkäistään syrjäytymisen kauaskantoiset negatiiviset seuraukset.

Johtopäätökset

Selvityksen mukaan Vantaan kilpailukyvyyn vahvistaminen edellyttää kaupungin yhteistä tahtotilaa, strategista linjaamista ja pitkäjänteistä yhteistyötä eri toimijoiden välillä. Toimenpiteiden kertaluonteinen toteuttaminen ei yksin riitä kilpailukyvyyn kääntämiseen, vaan jatkuva parantaminen ja kehittymisen seuranta ovat olennainen osa kehittyvää organisaatiota. Tätä varten tulee määrittää asianmukaiset tavoitteet ja mittarit, jotka jalkautetaan strategiselta tasolta toimintaan.

Esitetyt kehittämistoimenpiteet muodostavat toisiaan täydentävän kokonaisuuden, jossa kaupunkikokemuksen parantaminen, yritystoiminnan vahvistaminen, kotoutumisen tehostaminen ja nuorten polkujen tukeminen ovat keskeisiä. Näiden rinnalla organisaation sisäiset mahdollistajat edesauttavat toimenpiteiden onnistumista ja tukevat Vantaata houkuttelevana asuin- ja työympäristönä.

Kilpailukyky selvityksen tuloksia tullaan hyödyntämään kaupungin elinvoima- ja elinkeinopoliittisten periaatteiden valmistelussa sekä johdon päätöksenteon tukena.

Elinvoima- ja työllisyysjaosto 29.10.2025

Elinvoimajohtajan esitys:

Päätetään merkitä tiedoksi Vantaan kilpailukyky selvityksen raportti.

Liite:

- Vantaan kilpailukyky selvityksen raportti

Täytäntöönpano:

Elinvoimapalvelut

Vantaa

Muutoksenhakuohje: 3. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

Elinvoimajohtaja Tommo Koivusalo, (etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)